

УДК 378.147:371134-027.875:615.8(4)

MODERN PRINCIPLES OF TRAINING PHYSICAL THERAPISTS

СУЧАСНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ

Korchinski V. S. /Корчинський В. С.

d.med.s., prof/ д.мед.н.,проф.

ORCID: [https:// orcid.org/0000-0003-3460-4526](https://orcid.org/0000-0003-3460-4526)

Ponomarenko M. V./ Пономаренко М. В.

Teacher/викладач

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6146-3672>

Vinnytsya Institute of the University "Ukraine."

St. D. Maiborody, 6, Vinnytsya, 21018, Ukraine

Вінницький інститут університету "Україна."

вул. Д. Майбороди, 6, Вінниця, 21018, Україна

Анотація. Розглянуто сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії у вищих навчальних закладах (ВНЗ), яка базується на зарубіжному і вітчизняному досвіді в умовах сучасної парадигми вищої освіти. Вона передбачає удосконалення клінічної підготовки майбутніх фахівців цієї галузі, основними принципами якої є зміцнення світоглядної медико-біологічної спрямованості фахової підготовки та розвиток клінічної компетентності здобувачів, що досягається засобами структурування змісту медико-біологічних дисциплін, підвищення значущості медико-біологічного компонента навчальних та клінічних практик.

Ключові слова: фізична терапія, вищий навчальний заклад, навчальні програми, клінічна підготовка.

Abstract. The article considers modern aspects of professional training of future specialists in physical rehabilitation in higher educational institutions, which is based on foreign and domestic experience in the conditions of the modern paradigm of higher education, and provides for the improvement of clinical training of future specialists in this field, the main principles of which are strengthening the ideological medical and biological orientation of professional training and the development of clinical competence of applicants, which is achieved by means of structuring the content of medical and biological disciplines, increasing the significance of the medical and biological component of educational and clinical practices. Analysis of modern requirements and international experience will make it possible to use positive trends in domestic training of specialists in physical therapy and release qualified specialists to the labor market.

Keywords: physical therapy, higher educational institution, educational programs, clinical training.

Вступ. Реформування національної системи освіти та економічних трансформацій в обставинах військового стану в країні виникла потреба у дослідженнях, спрямованих на оновлення змісту і форм освіти фахівців з фізичної терапії, що має на меті модернізацію клінічної підготовки майбутніх фахівців цієї галузі в сучасних закладах вищої освіти, основними принципами якої є зміцнення світоглядної медико-біологічної спрямованості фахової підготовки та розвиток клінічної компетентності здобувачів. Це досягається

засобами структурування змісту медико-біологічних дисциплін, підвищення значущості клінічного компонента навчальних та клінічних практик.

Основний текст.

Гострота проблеми формування значущих аспектів професійної компетентності фахівців з фізичної терапії сьогодні пояснюється низкою соціальних чинників, коли в умовах значного погіршення здоров'я різновікових груп населення, зростання травматизму та інвалідності, спричинених наслідками військових дій на території країни, особливої актуальності набувають питання, пов'язані з якістю професійної підготовки майбутніх фахівців цієї спеціальності у закладах вищої освіти України, здатних надавати ефективну допомогу в сфері здоров'язбереження, здійснювати профілактику рухових дисфункцій відповідного віку людей, реалізувати компенсацію функціональних порушень при бойових травмах і ушкодженнях.

Водночас з'ясовано, що існує певна недостатність модернізованих змісту та методології клінічної підготовки професіоналів цієї групи. Відсутність інтегрованої системи підготовки фізіотерапевтів, а також неуточнені шляхи впровадження комплексу соціальних вимог для забезпечення єдності теоретичних медико-біологічних знань із реабілітаційною професійно-практичною, науково-дослідницькою та самоосвітньою діяльністю фахівців загострюють значення обраної проблеми. Дидактичні й методичні аспекти дисциплін медико-біологічного циклу не отримали поки що відповідного висвітлення в сучасних дослідженнях, оскільки увагу розробників освітніх програм звернуто переважно на дисципліни соціально-гуманітарної та професійно-практичної підготовки; це призвело до зменшення обсягу клінічних дисциплін у системі підготовки фахівців фізичної терапії, що негативно вплинуло на їхню конкурентоспроможність на ринку праці, оскільки вони обмежені в медико-біологічних знаннях і технологіях, необхідних для здійснення науково обґрунтованого реабілітаційного процесу, зокрема при наслідках бойових травм і ушкоджень. Актуальність і доцільність дослідження теорії і практики підготовки фахівців з фізичної терапії у процесі вивчення

медико-біологічних дисциплін детерміновано необхідністю подолання низки суперечностей, що виникли між: об'єктивною потребою суспільства та зростанням попиту на професіоналів з фізичної терапії, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність на ринку реабілітаційних послуг і реальним станом сформованості клінічної компетентності цієї групи фахівців; новими вимогами до підвищення якості вищої освіти та недостатньою розробленістю й науковою обґрунтованістю інноваційних моделей підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії у вітчизняних закладах вищої освіти; сучасними світовими тенденціями трансформації медико-біологічних аспектів вищої освіти в умовах глобалізації та євроінтеграції та певним несприйняттям надбань позитивного зарубіжного досвіду клінічної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії у вітчизняних ВНЗ; декларуванням важливості модернізації змісту і технологій підготовки фахівців та реальним станом вивчення медико-біологічних дисциплін майбутніми фізреабілітологами; існуючим досвідом клінічної підготовки майбутніх фахівців реабілітаційної галузі у закладах вищої освіти і потребою розроблення сучасного науково-методичного забезпечення процесу вивчення медико-біологічних дисциплін здобувачами вищої освіти. Отже, у контексті реформування національної системи освіти та економічних трансформацій на ринку праці, в обставинах військового стану в країні виникла потреба у дослідженнях, спрямованих на оновлення змісту і форм освіти фахівців з фізичної терапії, що має на меті модернізацію клінічної підготовки майбутніх фахівців цієї галузі в сучасних закладах вищої освіти, основними принципами якої є зміцнення світоглядної медико-біологічної спрямованості фахової підготовки та розвиток клінічної компетентності здобувачів, що досягається засобами структурування змісту медико-біологічних дисциплін, підвищення значущості медико-біологічного компонента навчальних та клінічних практик. Соціальна значущість якісної клінічної підготовки майбутніх фахівців фізичної терапії засобами медико-біологічних дисциплін у ВНЗ України, недостатня теоретична і практична розробленість означеної проблеми, виявлені об'єктивні суперечності потребує подальшого дослідження.

Результати аналізу навчальних планів підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії у вітчизняних ВНЗ засвідчили значну варіативність переліку вибіркових дисциплін, як за вибором конкретного університету, так і за студентів, що обумовлено традиціями та досягненнями наукових шкіл конкретного університету, регіональними потребами у фахівцях певного профілю на ринку реабілітаційних послуг, ураховуючи аналіз результатів моніторингу працевлаштування випускників.

Аналіз зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фізичних терапевтів у вищих навчальних закладах різних країн світу дозволяє врахувати позитивні здобутки при розробленні сучасних освітньо-професійних програм та стандартів підготовки майбутніх фізичних терапевтів і ерготерапевтів у вітчизняних вищих навчальних закладах. У США підготовка фізичних терапевтів у вищих навчальних закладах здійснюється аналогічно підготовці фахівців будь-якої медичної спеціальності на базі чотирьохрічного бакалаврату та є найбільш тривалою: три роки очного навчання і клінічна практика. Вказано, що з 2002 року вищі навчальні заклади США за сприяння Американської асоціації фізіотерапії відмовилися від підготовки бакалаврів і магістрів за цією спеціальністю, а початковим рівнем освіти для здійснення професійної діяльності з фізіотерапії є доктор з фізичної терапії. Навчальна програма підготовки докторів фізичної терапії побудована на комплексній традиційній моделі, яка забезпечує міцну основу у вивченні фундаментальних, прикладних і професійних курсів фізичної терапії.

Трансформація змісту вищої освіти у контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів передбачає, з одного боку, стандартизацію, зокрема розробку навчальних програм з предметних модулів відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи, з іншого, – вимагає гнучкості, яка виявляється у відборі навчальної інформації у межах конкретної дисципліни, визначенні її обсягу, особливостей викладення, враховуючи зв'язки з іншими дисциплінами та попередніми темами, модернізацію клінічної підготовки майбутніх фахівців цієї галузі в сучасних закладах вищої освіти, основними принципами якої є

зміцнення світоглядної медико-біологічної спрямованості фахової підготовки та розвиток клінічної компетентності здобувачів, що досягається засобами структурування змісту медико-біологічних дисциплін, підвищення значущості медико-біологічного компонента навчальних та клінічних практик.

Реалізація зазначеного передбачає гнучкість змісту професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах, що полягає в постійному оновленні/вдосконаленні всіх його структурних компонентів відповідно до актуальних тенденцій (глобалізації, інтеграції, стандартизації, інформатизації, неперервності), впровадження інноваційних технологій навчання, перспектив розвитку вищої освіти та сучасних вимог до підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, до наукової і професійної діяльності, інноваційного характеру з урахуванням потреб (попиту) на ринку реабілітаційних послуг.

Пріоритетними напрямками удосконалення професійної підготовки фахівців із фізичної терапії вважаємо такі: удосконалення стандартів вищої освіти; зміну вимог до вступу на курс фізичної терапії; залучення фахівців у сфері фізичної терапії до процесу розробки змісту освітніх програм та організації навчання; корекцію змісту навчальних програм; забезпечення клінічної освіти та фахової підтримки студентів-практикантів; впровадження науково-доказової практики; зміну вимог до професійної кваліфікації викладачів практичного навчання; спеціалізацію магістерської підготовки фахівців із фізичної терапії; покращення зворотного зв'язку між університетами та закладами охорони здоров'я і соціального захисту; активне використання співпраці університетів із громадськими організаціями; впровадження ефективних механізмів акредитації освітніх програм і сертифікації кваліфікацій фізичних терапевтів; інтеграцію в європейський і світовий освітній простір.

Висновки

1. Сучасна концепція підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії базується на методологічному, теоретичному та практичному компонентах, які є взаємопов'язаними, взаємодіючими та взаємозалежними один від одного і має

на меті модернізацію клінічної підготовки майбутніх фахівців цієї галузі в сучасних закладах вищої освіти, основними принципами якої є зміцнення світоглядної медико-біологічної спрямованості фахової підготовки та розвиток клінічної компетентності здобувачів, що досягається засобами структурування змісту медико-біологічних дисциплін, підвищення значущості медико-біологічного компонента навчальних та клінічних практик.

2. Система професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах в умовах соціокультурної інтеграції глобалізованого суспільства в Європейське співтовариство повинна відповідати світовим і європейським стандартам вищої освіти та сучасним стратегічним орієнтирам розвитку реабілітаційної сфери, інтегрованої системи підготовки фізіотерапевтів, а також забезпечити єдність теоретичних медико-біологічних знань із реабілітаційною професійно-практичною, науково-дослідницькою та самоосвітньою діяльністю фізичних терапевтів.

Література:

1. Белікова Н. (2010). Структура та зміст підготовки фахівців з фізичної реабілітації в окремих країнах Європи. Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. 2010 . № 1. С.19–26.
2. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти . Проблеми освіти. 2008. №57. С.44-47.
3. Лянной Ю. О. Професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах: теоретико-методичний аспект. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 566 с.
4. Перелік Європейських стандартів практики та послуг фізичної терапії. Вища освіта України. 2009. №3 (34). С.21-31.
5. European Region – Word Confederacion for Physical Therapy [Electronic resorce] . – Accessmode : <http://www.physio-europe.org>.
6. Gunn, H., Hunter, H., Haas, B. (2012). Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. *Physiotherapy*, 98 (4), 330–335. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/journal/physiotherapy/vol/98>).